

Studiestart udfordrer studerende, undervisere og universitetet

Julie Marie Isager,
Pædagogisk Center
Samfundsvidenskab,
Københavns Universitet

Kommentar til artiklen "Studiegrupper og studiegruppevejledere på naturvidenskabelige universitetsuddannelser" (MONA, 2015(4)).

De nye studerende har udfordringer med at starte på universitetet, og universitet har udfordringer med de nystartede studerende. Udfordringerne er sammensatte og har mange vinkler, fx det faglige niveau, forberedelsen, interaktionen, kriterierne, forventningerne, frafald osv. Nadia Rahbek Dyrberg, Camilla Gundlach Kromann og Claus Michelsen har skrevet en glimrende artikel til *MONA* om deres model for studiegrupper og studiegruppevejledere på naturvidenskabelige uddannelser på SDU som mange undervisere, studieledere og undervisningsmiljøer bør lade sig inspirere af.

Studiegrupperne og den trefasemodel som beskrives i artiklen er et grundigt bud på hvordan uddannelsestilbud kan struktureres for at tage de studerendes overgang til universitetet alvorligt.

Og det er en virkelig god idé at være opmærksom på de studerendes overgangsudfordringer i de første semestre – af både menneskelige og økonomiske grunde. Det er komplekse problemstillinger der er på spil, af både akademisk og social karakter, som har stor indflydelse på de studerendes (og sikkert også undervisernes) liv og trivsel. Og det kan være svært overhovedet at komme i dialog med de studerende om de udviklede personlige reaktioner.

Jeg vil i denne kommentar til visse af artiklens hovedpunkter reflektere over de reaktioner fra studerende og undervisere på første studieår som jeg støder på i mit arbejde som undervisningsudvikler på samfundsvidenskaberne på Københavns Universitet. Håbet er at nævne fokuspunkter som andre vil kunne bruge i deres overvejelser om evt. omlægning af første studieår.

En central pointe i artiklen og ved studiegruppekonceptet er at det varetages af ældre studerende der heldigvis uddannes før de varetager vigtige funktioner for både studerende og universitetet. Det er formentlig lettere for nye studerende at henvende

sig til mere erfarne ligestillede end til deres kommende eksaminatorer om ømtålelige spørgsmål i stil med: Hvad foregår der, hvorfor er det sådan, er det her rigtigt for mig? I nogle tilfælde tror jeg også at det kan være lettere for ældre studerende at interagere med nye studerende om visse dimensioner af det nye studium end for undervisere da de formentlig har et klarere billede af hvordan det føles at være studiestarter.

Sarah Lawther fra Nottingham Trent University¹ har i sin forskning bl.a. spurgt studietvivlere om hvem de snakker om deres studietvivl med: Meget få har talt med nogen fra universitetet om det. Under 5 % har talt med studievejledningen som er den instans på universitetet de overhovedet taler med. Ellers er det familie, venner eller ingen. Der er formentlig interessant info for universitetet som vi går glip af fordi det er så ømtåleligt for studerende at give os adgang til deres reaktioner. Og jeg antager at studerende på forskellige studier rundt omkring på de danske universiteter reagerer forskelligt, og at vi derfor ikke altid kan overføre udenlandsk forskning direkte til vores kontekst i vores forsøg på at tilrettelægge første studieår så godt som muligt.

Andre af Lawthers fund viser at hendes studietvivlere mener at de er mindre udfordrede af studierne end dem der ikke er i tvivl. Det fremgår dog ikke om de finder det faglige for let eller for svært, men de responderer at de lærer mindre end ikketvivlerne på tværs af alle undersøgelsens spørgsmål. Muligvis fanger tvivlerne ikke omfanget af eller kriterierne for det der kræves af de studerende – eller også går de ikke så helhjertet ind i studiearbejdet som ikketvivlerne. Tvivlerne spørger oftere deres medstuderende om hjælp end ikketvivlere, de er glade for gruppearbejde og trives bedre her end på store hold. På trods af de kontekstuelle forskelle fra Lawthers engelske studier mener jeg godt at vi kan slutte at introducerende forløb som studiegruppekonceptet på naturvidenskab på SDU er hensigtsmæssigt både med hensyn til gruppestrukturen, og at de faciliteres af ældre studerende.

For det andet læser jeg at de studerende i løbet af studiegruppekonceptets udvikling i stigende grad oplever studiefasen og studiegrupperarbejdet som en lige så central del af studiet som undervisning forestået af fastansatte forskere. Det er glædeligt at undervisere er blevet bedre til at udarbejde opgaver og materialer der egner sig til studiegruppekonceptet. Det lyder som en positiv udvikling i de studerendes opfattelse af hvilke dele af trefasemodellen der er om ikke direkte "obligatorisk" så dog en vigtig del af deres universitetsstudium når evalueringerne viser at opgaverne opfattes mere relevante for studiefasearbejdet, og at flere studerende faktisk møder op til studiefaseaktiviteterne. Studiegruppevejlederne har sejret når så mange studerende oplever at den investerede tid er det værd. Efter min erfaring kan det være særdeles vanskeligt at få studerende til at møde op til ekstra aktiviteter selvom

¹ Læs mere om Lawther her:
<http://efye2015.b.uib.no/p48-the-uk-engagement-survey-and-student-doubters-gaining-a-better-understanding-of-our-students-through-research/>.

der er reklameret omfattende, og tilbuddet er særdeles relevant og veltimet set fra et underviserperspektiv – af den simple grund at de studerende opfatter det som netop frivillige tilbud der ikke vurderes at være nødvendige for at bestå eksamen. Studerendes tid er sparsom, ligesom de ansattes. Faren ved et studiegruppekoncept der varetages af ældre studerende, kan for mig at se være at studiegrupperarbejdet og studiefasen bliver anset for uforpligtende tilbud. Hvis det er tilfældet, tænker jeg at en så omfattende reform som studiegruppekonceptet kræver, muligvis kan ende mere omkostningsfuld end udbytterig.

Et tredje aspekt ved konceptet er at det er iværksat top-down og er så omfattende at det kan betyde at introfasen og træningsfasen undgår opmærksomhed og derved vedbliver at være som de altid har været. Studiegruppekonceptet tager forhåbentlig ikke fokus fra udvikling af forelæsninger, holdundervisning, planlagt progression og studiestruktur. Forhåbentlig bliver der lyttet til de studerendes frustrationer over ikke at genkende egen faglighed i studieplanen – en udfordring som det er mit indtryk, findes på mange uddannelser. Der er formentlig rigeligt at diskutere i studiegrupperne selvom organisationen arbejder med at indrette faglig undervisning så den bliver så studentefokuseret som muligt. De studerendes “trivsel og følelse af at høre til” bør være alles ansvarsområde, ikke kun studiegruppevejledernes (s. 50). At få alle relevante til at samarbejde, blive enige om større linjer, føle sig involveret og bidrage på det rette pædagogiske niveau er selvfølgelig udfordrende i sig selv, ikke mindst i universitetsorganisationer hvor mange ansatte føler sig tiltrukket af forskning. En så omfattende tværfaglig reform som studiegruppekonceptet på tværs af et helt fakultet er i sig selv imponerede.

En fjerde pointe i artiklen er arbejdet med hvordan de studerende bliver inviteret ind i det faglige fællesskab der er om studiet. Det er vigtigt at studiegrupperne og stamhold skaber netværk blandt de studerende, og det er også oplagt at i hvert fald nogle undervisere interagerer direkte med enkelte studerende omend på ret forskellig måde og med forskelligt fokus. Jeg oplever i visse fagmiljøer at gruppearbejde, feedback fra medstuderende og andre fornuftige undervisningstiltag ikke er attraktivt for alle studerende: Medstuderende udgør et socialt netværk og ikke i samme grad et fagligt. Nogle studerendes forventninger til universitetsstudier er mere konservative end undvisernes: Det forventes at være ensomt, svært, kedeligt, hårdt – og at disse elementer udgør et narrativ om de studerendes personlige egenskaber: “Jeg har denne min egen svære, omfattende mission med mit liv”. Har man sådanne forventninger kan det let føles irriterende at møde universitetsansatte i øjenhøjde, at skulle arbejde sammen med ligesindede og acceptere et mindre hierarkisk system. Hvor er facitlisterne så henne? Hvorfor er der ingen der udfordrer mig? Ender vi med bare at overbevise hinanden om noget forkert?

Og jeg hører ofte undervisere sige at deres studerende efterspørger mere interaktion

med underviserne. Nogle undervisere undrer sig over hvad det egentlig betyder. At være mere imødekommende, at holde døren til kontoret åben, at svare på mails eller deltage i fredagsbaren? Undervisere der tilbyder alt andet end fredagsbaren, oplever at deres tilbud ikke bliver brugt så flittigt som de kunne ønske, mens andre er ved at drukne. Hvordan viser vi de studerende at de er med i det større fællesskab som udgøres af "fakultetet som helhed der både inkluderer studerende og ansatte" (s. 48) på udbytterige og håndterbare måder? Studiegruppekonceptet er en god begyndelse på en vanskelig opgave med at vise de studerende hvem de har noget tilfælles med, at bruge hinanden på respektfulde måder og forstå at samarbejde er mere udbytterigt end at studere i ensomhed.

Spørgsmålet, "Hvordan sammensætter jeg bedst mine studerende i grupper", får jeg ofte, og jeg hører mig selv ofte svare at det handler om at finde den mindst ringe måde at gøre det på. Ingen bryder sig om tvang, og der er brug for træning, kemi, forståelse, konflikthåndtering osv. – formentlig uanset hvordan grupper end er sammensat. Det er et centralt spørgsmål hvordan vi overbeviser de studerende om gruppesammensætningens legitimitet, behovet for og kvaliteten af gruppearbejdet. Jeg kunne ved lejlighed godt tænke mig at høre mere om hvilke kriterier der ligger til grund for den gruppeomdannelse der sker efter seks uger.

Artiklen motiverer studiegruppelitaget med at SDU optager studerende fra en region med lavt uddannelsesniveau. Det gør mine samfundsvidenskabelige uddannelser på Københavns Universitet ikke. Langt de fleste af vores studerende er virkelig kloge, hårdtarbejdende, tjekkede og på alle måder velfungerende anden-tredjegerations akademikerbørn. Alligevel mener jeg at vores studerende med høje snit fra akademikerhjem kunne have gavn af et tilbud som studiegrupperne i en form der ligner naturvidenskabs på SDU. Vores studerende har formentlig udfordringer med stress, kriterieforståelse, samarbejdsrelationer, ambitioner om performance, self-efficacy, perfektionisme og at finde sin plads mellem alle de andre der måske er klogere end mig ...

Overgangen mellem tidligere uddannelsestrin og universitetet er udfordrende uanset hvilken baggrund de studerende har. Vores opgave som planlæggere, undervisere, ledere osv. må være at indrette studiestarten – alle dele af den – så den er afstemt efter vores studerendes behov. Naturvidenskab på SDU gør en stor indsats ved at tilrettelægge første år med hensyn til de særlige omstændigheder der gælder for deres nystartede studerende.